

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 21.05.2014r

nr 2192 podpis. M. Pięć

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

304/621/O-8/14/IŚ

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

KANCELARIA JAWNA NR 1

Nr. 3482/DP

20 MAJ 2014

V

V

Szanowny Panie Marszałku

Warszawa, 2014-05-19

Pan Bogdan BORUSEWICZ

MARSZAŁEK SENATU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

SEKRETARIAT

Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 22.05.14, zat.

nr 3298 podpis. J.

Odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Jarosława Obremskiego złożone podczas 53. posiedzenia Senatu RP w dniu 24 kwietnia 2014 r., dotyczące Narodowych Sił Rezerwowych, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ogólne założenia funkcjonowania Narodowych Sił Rezerwowych (NSR) zostały określone w rządowym *Programie profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP na lata 2008-2010*, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 5 sierpnia 2008 r.

Narodowe Siły Rezerwowe – w myśl założeń koncepcyjnych – nie miały stanowić i nie stanowią odrębnej autonomicznej formacji. W warunkach profesjonalizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniającej z jednej strony „zawieszenie” obowiązkowych rodzajów służby wojskowej oraz uzawodowienie armii w okresie pokoju, przy równoczesnym zmniejszeniu jej stanu etatowego, przebudowie korpusów kadry i ograniczeniu źródeł gromadzenia wyszkolonych rezerw osobowych opartych na administracyjnym przymusie odbycia służby wojskowej, NSR stały się istotnym, wręcz kluczowym, elementem systemu uzupełnieniowego i mobilizacyjnego polskiej armii. Od początku ich uruchomienia są ważnym źródłem gromadzenia zasobów wyszkolonych rezerw osobowych i uzupełnienia stanu osobowego jednostek wojskowych, pozwalającym na wzmocnienie ich potencjału bojowego do wykonywania zadań w sytuacji kryzysowej, spowodowanej zagrożeniem zewnętrznego bezpieczeństwa państwa i groźbą wybuchu lub wybuchem wojny. Zwrócić jednak należy uwagę na fakt, że podjęcie obowiązków w ramach NSR – w przeciwieństwie do poprzedniej formy uzupełnienia sił zbrojnych realizowanej w ramach obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej – ma charakter ochotniczy i w pełni dobrowolny, co w konsekwencji oznacza brak możliwości stosowania przymusu administracyjnego w zakresie naboru do NSR oraz stosunkowo dużą rotację w służbie.

Celem powstania NSR nie było wspomniane w oświadczeniu tworzenie systemu naboru do zawodowej służby wojskowej, jednak nie można zamykać drzwi do tej służby dla kandydatów zmotywowanych, wyszkolonych i sprawdzonych podczas wykonywania obowiązków w ramach NSR. W procesie uzupełniania stanowisk służbowych szczególnego znaczenia nabiera pozyskanie najbardziej wartościowych, dobrze wyszkolonych i przygotowanych kandydatów do zawodowej służby wojskowej. Jednym ze źródeł naboru są żołnierze rezerwy, a w szczególności żołnierze, którzy doskonalili swoje umiejętności w czasie wykonywania obowiązków w ramach NSR. Służba w NSR to także doskonały etap poznania żołnierza przez dowódców jednostek wojskowych, jego zaangażowania w służbie, odpowiedzialności za realizację zadań i gotowości do działania.

Możliwość powołania do zawodowej służby wojskowej ze służby w NSR stanowi istotny element motywacyjny, a jednocześnie uprawnienie żołnierza rezerwy. Dowodzi tego, że ochotnicze

podjęcie obowiązku obrony i jego właściwe spełnianie w ramach NSR zostanie w przyszłości uhonorowane. Możliwość zostania żołnierzem zawodowym jest prawem każdego obywatela, nie tylko żołnierza NSR, pod warunkiem spełnienia określonych wymagań i istnienia potrzeby armii w zakresie powołania do zawodowej służby wojskowej.

Celem utworzenia i przeznaczeniem Narodowych Sił Rezerwowych nie była również chęć poprawienia medialnego wizerunku służby w armii. Siły Zbrojne RP bowiem w sondażach społecznych cieszyły się i nadal cieszą bardzo wysokim autorytetem i uznaniem opinii publicznej.

Głównym zadaniem NSR jest szybkie uzupełnienie jednostek operacyjnych w sytuacjach kryzysu militarnego, bez mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych, a przed wprowadzeniem stanu wojennego. Powyższe zadania są szczegółowo przełożone na poziom konkretnych jednostek wojskowych. Dlatego też, NSR z założenia stanowią integralną część systemu uzupełniania sił zbrojnych. Liczba stanowisk przeznaczonych dla żołnierzy NSR w jednostce wojskowej jest uzależniona od jej specyfiki i realizowanych zadań. Jednocześnie należy podkreślić, że w aspekcie uzupełnieniowym, jednostka wojskowa – do czasu ewentualnej reaktywacji obowiązkowych w czasie pokoju form służby wojskowej lub ogłoszenia mobilizacji – nie otrzyma żadnego innego, niż z NSR, uzupełnienia osobowego w czasie „P”.

Każdy żołnierz Narodowych Sił Rezerwowych posiada nadany przydział kryzysowy na stanowiska służbowe czasu „P” oraz przydział mobilizacyjny, jeżeli stanowisko czasu „P” jest tożsame z czasem „W”. Natomiast pozostałym żołnierzom rezerwy nadawane są przydziały mobilizacyjne na stanowiska służbowe czasu „W”. W przypadku braku tożsamości przydziału kryzysowego z mobilizacyjnym, żołnierz NSR otrzymuje przydział mobilizacyjny na inne stanowisko służbowe.

Liczba stanowisk służbowych dla żołnierzy z Narodowych Sił Rezerwowych została ustalona na poziomie do 20 tys., zatem pożądanym efektem prowadzonych działań byłoby pełne ukończenie tych stanowisk. Zwrócić należy uwagę, że o przyjęciu do NSR decydują również określone wymagania, w tym kwalifikacje zawodowe i inne predyspozycje potrzebne w służbie wojskowej. Zatem w prowadzonych działaniach w zakresie naboru do NSR stawia się przede wszystkim na jakość uzupełnienia, a nie na skalę nadanych przydziałów kryzysowych. Z tego względu duża liczba przeszkolonych ochotników w ramach służby przygotowawczej bez nadanych przydziałów kryzysowych oraz rotacja żołnierzy rezerwy w NSR nie jest zjawiskiem odbieranym negatywnie. Przeszkoleni żołnierze rezerwy, nawet w przypadku nieprzyjęcia obowiązków w ramach NSR bądź rezygnacji z nich, stanowią wysokiej jakości zasób rezerw osobowych, wykorzystywany w dalszym ciągu na przydziałach mobilizacyjnych i stanowiący uzupełnienie Sił Zbrojnych RP w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny.

Odnosząc się do zasadności zawieszenia obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej pragnę wskazać, że tzw. armia „z poboru” przestała spełniać wyzwania współczesnych konfliktów zbrojnych, gdyż ich realia oraz aktualne wyposażenie sił zbrojnych w nowoczesny sprzęt i uzbrojenie wymagają od żołnierzy specjalistycznego wyszkolenia oraz umiejętności obsługi tego sprzętu, a także profesjonalnego działania na polu walki. Okoliczności te legły u podstaw profesjonalizacji wielu armii. Dotyczy to także Sił Zbrojnych RP, których uzawodowienie podyktowane było koniecznością zwiększenia efektywności realizacji podstawowych zadań w zakresie obrony terytorium państwa, jak również sprostania zadaniom oraz zobowiązaniom przyjętym w ramach członkostwa w NATO.

Uzawodowienie służby wojskowej zaowocowało wyraźnym zwiększeniem się sprawności realizacji zadań, zmniejszeniem się awaryjności sprzętu i uzbrojenia oraz mniejszym zużyciem

środków materiałowych, co w efekcie przyniosło zwiększenie racjonalności wykorzystania budżetu obronnego państwa. Już na przestrzeni krótkiego okresu obowiązywania tego rodzaju służby, jego wprowadzenie należy ocenić jako zasadne. Rozwiązało to bowiem nie tylko istotny problem społeczny w zakresie przymusowego poboru kilkudziesięciu tysięcy młodych obywateli, ale też pozwoliło na wymierne oszczędności budżetowe oraz rozwój armii – lepiej przygotowanej do działania na współczesnym polu walki oraz obsługi wyspecjalizowanego, nowoczesnego i zarazem kosztownego sprzętu wojskowego. Jednocześnie utworzenie Narodowych Sił Rezerwowych pozwoliło uruchomić i wykorzystać społeczny potencjał obywateli w zakresie ochotniczego spełniania obowiązków obronnych.

W zakresie pytania dotyczącego tworzenia systemu rezerw pragnę wskazać, że pełny potencjał operacyjny Sił Zbrojnych RP będzie osiągany stopniowo. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej (kryzysu militarnego lub niemilitarnego) powołanie do czynnej służby wojskowej żołnierzy NSR pozwala na szybkie zwiększenie stanu osobowego jednostek wojskowych Sił Zbrojnych czasu „P”. Ponadto, w sytuacji dalszej eskalacji zagrożeń, w celu zwiększenia potencjału sił zbrojnych, przewidywane jest wprowadzenie obowiązkowych form służby wojskowej i zarządzenie mobilizacji. W konsekwencji tych działań nastąpi pełne uzupełnienie jednostek wojskowych do etatu czasu „W” żołnierzami rezerwy. Mechanizmy umożliwiające przywracanie obowiązkowej służby z poboru, prowadzony proces szkolenia rezerw osobowych oraz istniejący system mobilizacyjny, stanowią gwarancje odpowiedniego wzmocnienia potencjału kadry zawodowej i żołnierzy NSR.

Mając powyższe na uwadze, nie sposób zgodzić się ze stwierdzeniem dotyczącym braku systemu rezerw lub postrzeganiem armii okresu wojny przez pryzmat jej liczebności w czasie pokoju. Do 2009 r., tj. w czasie obowiązywania zasadniczej służby wojskowej, przeszkolono i zgromadzono niezbędne zasoby żołnierzy rezerwy. W latach 2011-2013 przeszkolono około 30 tys. żołnierzy NSR, w ramach ćwiczeń wojskowych rotacyjnych. Corocznie, w ramach służby przygotowawczej, zostaje przeszkolonych kilka tysięcy osób. Podkreślić należy też, że od ubiegłego roku wznowiono proces szkolenia żołnierzy rezerwy w ramach obowiązkowych ćwiczeń wojskowych, wprowadzonych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2013 r. w sprawie *wprowadzenia obowiązkowych ćwiczeń wojskowych* (Dz. U. poz. 299). W 2013 r. przeszkolono ponad 2,6 tys. żołnierzy rezerwy, w roku bieżącym planuje się przeszkolić ponad 6,8 tys. żołnierzy, a w kolejnych latach: od ok. 10 tys. – w 2015 r. do ok. 50 tys. – w 2017 r. Natomiast o rzeczywistej zdolności Sił Zbrojnych RP do działań podczas ewentualnego konfliktu zbrojnego i obrony terytorium kraju decydować będzie ich stan po mobilizacyjnym i operacyjnym rozwinięciu.

Odpowiadając na pytanie dotyczące zgrupowania wojsk do reagowania na zdarzenia nadzwyczajne informuję, że zgodnie z art. 26 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Siły Zbrojne RP służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic. Natomiast wykonywanie przedsięwzięć w ramach zarządzania kryzysowego oraz w poszczególnych stanach nadzwyczajnych, w celu zapewnienia lub przywrócenia określonego wewnętrznego ładu i porządku publicznego, należy do administracji i instytucji cywilnych, w tym do wyspecjalizowanych w tym zakresie służb, inspekcji i formacji. Udział Sił Zbrojnych RP w tych działaniach jest możliwy, a niekiedy wręcz konieczny, jednak ma on wyłącznie charakter pomocniczy i jest obwarowany regulacjami prawa. Użycie wydzielonych sił i środków Sił Zbrojnych RP w ramach zarządzania kryzysowego, może być realizowane wyłącznie zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1166). W myśl przywołanej ustawy, użycie to następuje na pisemny wniosek wojewody, skierowany do Ministra Obrony

Narodowej. Natomiast wielkość oraz rodzaj wydzielanych sił i środków (również Narodowych Sił Rezerwowych) zależy od rodzaju zagrożenia i potrzeb z tym związanych.

Nawiązując do pytania dotyczącego organizacji społecznych o charakterze paramilitarnym, pragnę zauważyć, że funkcjonują one w systemie obronności państwa od szeregu lat, a ich rola i realizowane na rzecz obronności zadania są oceniane wysoko. Członkowie tych organizacji stanowią potencjalne źródło rezerw osobowych w przypadku zagrożenia państwa. Jednak racjonalne wykorzystanie możliwości organizacji paramilitarnych i ich skorelowanie z realnymi potrzebami Sił Zbrojnych RP powinno spełniać oczekiwania resortu obrony narodowej w zakresie zaspokajania faktycznych potrzeb.

W związku z powyższym, wykorzystanie przez siły zbrojne możliwości szkoleniowych tych organizacji jest realizowane w wielu płaszczyznach, w tym między innymi w obszarze:

- nabywania umiejętności przydatnych w służbie wojskowej, które wpisują się w proces wspomagania wyszkolenia specjalistycznego kandydatów na żołnierzy,
- realizacji zadań w sferze promocji zawodowej służby wojskowej,
- preferencyjnego traktowania osób, które nabyły kwalifikacje przydatne dla Sił Zbrojnych RP w procesie naboru do służby wojskowej.

W ustawie z dnia 24 kwietnia 2014 r. *o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw* (podpisanej przez Prezydenta RP w dniu 13 maja br.) zawarto przepis, który będzie umożliwił skrócenie czasu trwania służby przygotowawczej absolwentom szkół (klas) realizujących programy innowacyjne lub eksperymentalne z przysposobienia obronnego lub edukacji dla bezpieczeństwa. Dotyczy to absolwentów, którzy odbyli w tych szkołach szkolenie odpowiadające w określonym zakresie programowi kształcenia w ramach służby przygotowawczej. Warunkiem będzie zawarcie odpowiedniego porozumienia w tej sprawie z komendantem szkoły wojskowej lub ośrodka szkolenia, realizujących szkolenie służby przygotowawczej. Porozumienia te będą wymagały – dla ich skutecznej realizacji – zatwierdzenia przez Szefa Sztabu Generalnego WP.

Powyższa regulacja wychodzi naprzeciw oczekiwaniom środowiska cywilnego, w tym dyrektorów, nauczycieli i uczniów klas o profilu wojskowym, a jednocześnie nie narusza interesu sił zbrojnych i kandydatów do NSR niebędących absolwentami klas o profilu wojskowym.

Podsumowując pragnę wyrazić przekonanie, że obowiązujące regulacje prawne, przyjęte rozwiązania merytoryczne oraz prowadzone przedsięwzięcia, w tym w ramach doskonalenia i rozwoju Narodowych Sił Rezerwowych, traktowanych głównie jako podsystem uzupełniania Sił Zbrojnych RP, dają rękojmię wykonania zadań nałożonych na polską armię, w tym w zakresie obrony terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku takiej potrzeby.

Łączę wyrazy szacunku

z up. Maciej JANKOWSKI
PODSEKRETARZ STANU

Do wiadomości:

Pan Jacek ŚWIDERSKI

Wicedyrektor w Sekretariacie Prezesa Rady Ministrów